

Gågade på vej i 1974-kvarteret

Berit Guldmann Andersen

Gågaderne blev almindelige i begyndelsen af 1970'erne, og i 1974 havde de fleste købstæder af en vis størrelse mindst en gågade. Det er baggrunden for, at Den Gamle Bys Sønderbrogade i de kommende år bliver indrettet som en typisk 1970'er-gågade.

Den første permanente danske gågade blev etableret i Randers i 1963, og anlæggelsen af flere i større byer tog fart i årene umiddelbart efter. Ofte var det først på forsøgsbasis, men langt de fleste blev efterfølgende gjort permanente.

Anlæggelsen af gågaderne skete ikke uden sværds slag. Umiddelbart var handelsstanden ikke stemt for at gøre op med mange års tradition for, at kunderne kunne køre lige til døren. På den anden side blev trafikken efterhånden så tæt, at noget måtte gøres, så gågaderne blev efterhånden accepteret, og i dag kan man næppe forestille sig en større dansk by uden en bymidte med en eller flere gågader.

I de kommende år bliver Den Gamle Bys Sønderbrogade bebygget på begge sider, og der kommer butikker i stueplan langs hele gaden. Det er derfor besluttet, at Sønderbrogade vil få status af gågade.

Den 7. november 1971 kørte sporvogne og biler for sidste gang ad Søndergade i Aarhus. Den blev derefter omdannet til gågade. Billedet afspejler, at den bilfri gade blev en succes. Postkort. Ukendt fotograf, ca. 1975.

Flere butikker i 1974-kvarteret

En gågade er intet uden butikker, og et internt forskningsprojekt har givet os viden om, hvilke butikstyper vi bør prioritere højest. På Sønderbrogades ene side er allerede indrettet fem butikker i stueplan og to liberale erhverv i lejligheder på 1. sal. På den anden side af gaden – hvor der nu bygges på livet løs – bliver der plads til fire butikker mere.

Vi planlægger at indrette Gottlieb Blomster og Gavebutik over for glarmester Krampau. Gottlieb Blomster har eksisteret på forskellige adresser i Aarhus siden 1920. Blomsterforretningen lukkede endeligt i 1976, hvorefter inventar og det resterende varelager blev opmagasineret i blomsterhandler Gottliebs kælder i privaten. Han valgte i 2012 at donere det til museet, og vi har derfor hjemtaget diske, blomsterstativer og store mængder af smukke krukker og vaser. I Den Gamle By kombineres blomsterforretningen med en afdeling for gaver og brugskunst, hvilket var overordentligt tidstypisk for midten af 1970'erne.

I Sønderbrogade indrettes også en lille farve- og tapetforretning. Den indrettes i Skanderborghuset, hvor vi på førstesalen kan få mulighed for at formidle fremstilling af farver og tapetryk.

Mange gågader startede som forsøg. Her ses Nørregade i Vejle i 1974, da den endnu ikke havde fået fast form. Foto: Torben Glyum / Vejle Stadsarkiv.

Den 28. september 1968 kørte de sidste biler gennem Nørregade i Skive, og Nørregadeforeningen kunne holde indvielsesfest på byens nye gågade. Bemærk den grå og sorte flisebelægning. Mange gågader fik i 1960'erne og 1970'erne variationer af den belægningstype. Ukendt fotograf, 1970'erne. Skive Lokalkiv.

I 1970'erne var der endnu mange specialbutikker med fødevarer at finde i gadebilledet. I Ringstedhuset etableres derfor en ostebutiksfacade og en slagterforretning. Inventaret til slagterforretningen hjemtog vi i 2010 fra Odensevej i Herning. Her drev slagter Bessmann sin forretning i 1953-83. Engang var der mere end 50 slagterforretninger i Herning, og i dag er der kun en håndfuld tilbage. Da supermarkederne fik vind i sejlene i løbet af 1960'erne og 1970'erne, forsvandt en stor del af handelen fra specialbutikkerne, og i 1983 måtte også Bessmann dreje nøglen om. Museets slagterforretning bliver ikke en 1:1-gengivelse af Bessmanns forretning, men bliver en del af en fortælling om slagterfagets udvikling.

Vi efterlyser

Vi efterlyser fortsat inventar, dokumentationsfotos og interviews med tidligere ejere eller medarbejdere fra de fire butikstyper.

Konkret mangler vi fotos af butikkerne udefra og indefra fra tiden 1970-74. Vi mangler inventar til farve- og tapetforretningen, og har du selv, eller kender du nogen, som har arbejdet i en af de fire butikstyper i begyndelsen af 1970'erne, som vil lade sig interviewe, så hører vi meget gerne nærmere.

Meget mere om vores efterlysninger kan altid ses på vores efterlysningsside www.dengamleby.dk/vi-efterlyser.

English summary

The new pedestrian street in the 1974 quarter

Pedestrian streets became common in Danish market towns in the beginning of the 1970s, and in 1974 most market towns of a certain size had at least one pedestrian street. To reflect this, Sønderbrogade in Den Gamle By will be made to look like a typical 1970s pedestrian street in the coming years.

One side has already been set up with shops. On the other side of the street there are plans for a florist's and gift shop, a small paint shop, a cheesemonger's and finally a butcher's shop. The choice of these particular shops is based on the results from a research project in Den Gamle By.